



# CHECKLISTA FÖR NATIONELLA KONTAKTPUNKTER

*för att ge bra information till  
patienter om  
gränsöverskridande hälso-  
och sjukvård<sup>1</sup>*



# Checklista för nationella kontaktpunkter

för att ge bra information till patienter om gränsöverskridande hälso- och sjukvård<sup>1</sup>

r

Patientorganisationer

I direktiv 2011/24/EU\* framhålls behovet av lämplig och tydlig information om alla aspekter av gränsöverskridande hälso- och sjukvård\* så att patienterna kan utöva sina rättigheter i praktiken. De nationella kontaktpunkterna\* för gränsöverskridande hälso- och sjukvård har ett stort ansvar för att tillhandahålla information till patienter som utnyttjar sin rätt att söka vård i ett annat EU-land.

De nationella kontaktpunkterna ska dessutom informera patienterna indirekt genom att tillhandahålla information till andra aktörer inom gränsöverskridande hälso- och sjukvård, exempelvis vårdgivare, nationella hälso- och sjukvårdssystem\* eller nationella sjukförsäkringsgivare\* och patientorganisationer.

Detta dokument innehåller en checklista för tillhandahållande av information av god kvalitet till patientorganisationer.

## Ansvarsfriskrivning

Denna handbok har tagits fram inom folkhälsoprogrammet (2014–2020) enligt ett särskilt kontrakt med Genomförandeorganet för konsument-, hälso-, jordbruks- och livsmedelsfrågor (Chafea), som agerar enligt Europeiska kommissionens mandat. De åsikter som uttrycks i detta dokument är helt och hållet uppdragstagarens egna och kan inte, under några omständigheter, anses utgöra Europeiska kommissionens och/eller Chafeas eller något annat EU-organs åsikter. Europeiska kommissionen och/eller Chafea kan inte garantera riktigheten i informationen som ingår i detta dokument och kan heller inte påta sig något ansvar för hur den används av eventuella tredje parter.

<sup>1</sup> För varje ord eller begrepp i denna checklista som följs av en asterisk (\*) ges definitioner och förklaringar i den åtföljande alfabetiska ordlistan.

# ① Patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård

## 1.1 Patienträttigheter

- ✓ Förklara för patientorganisationerna vad rätten till gränsöverskridande hälso- och sjukvård\* innebär i praktiken.
- ✓ Var tydlig med att det finns två möjligheter att få gränsöverskridande hälso- och sjukvård: Direktiv 2011/24/EU\* och förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009\* om social trygghet.
- ✓ Informera om (det materiella, personliga och territoriella) tillämpningsområdet för både direktiv 2011/24/EU och förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 om social trygghet.
- ✓ Lämna information om de allmänna principerna för båda dessa EU-rättsinstrument. Exempel:
  - *"Enligt förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 om social trygghet har patienter rätt att få ersättning för kostnader som uppstått utomlands som om de vore försäkrade enligt det landets sociala trygghetssystem."*
  - *"Enligt direktiv 2011/24/EU har patienter rätt att få ersättning för kostnaderna för vård utomlands som om vården getts i patientens hemland."*
- ✓ Gör en tydlig åtskillnad mellan oplanerad\* och planerad\* medicinsk vård utomlands.
- ✓ Informera patientorganisationerna om vilken vård som omfattas av förhandstillstånd\* (både enligt förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 om social trygghet och direktiv 2011/24/EU).  
*Om det finns en offentlig förteckning över vård som omfattas av förhandstillstånd bör informationen omfatta en hänvisning till den förteckningen.*
- ✓ Informera om de situationer där en ansökan om förhandstillstånd måste beviljas av det nationella hälso- och sjukvårdssystemet/den nationella sjukförsäkringsgivaren (detta gäller om vården omfattas av lagstiftningen om social trygghet i patientens hemland, men inte kan ges där inom en tid som är medicinskt försvarbar).
- ✓ Var tydlig när det gäller patienternas rätt till ersättning för hela eller delar av de kostnader som de har haft utomlands från deras nationella hälso- och sjukvårdssystem/nationella sjukförsäkringsgivare enligt förordningarna om social trygghet och direktiv 2011/24/EU.
- ✓ Informera om ersättning och kostnader både enligt förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 om social trygghet och direktiv 2011/24/EU.

- ✓ Informera patientorganisationerna om tillämpliga förfaranden för att lämna in klagomål och söka prövning.
- ✓ Informera om eventuella rättigheter till vård utomlands enligt den rent nationella lagstiftningen, exempelvis nationella hälso- och sjukvårdsprojekt för gränsregioner.

## 1.2. Skillnaderna mellan direktiv 2011/24/EU\* och förordningarna om social trygghet\*

- ✓ Informera patientorganisationerna om konsekvenserna av båda möjligheterna när det gäller vilka typer av vård som omfattas, villkoren för att få vård och ekonomiska följder.
- ✓ Redogör för fördelar och nackdelar med gränsöverskridande hälso- och sjukvård\* enligt både direktiv 2011/24/EU och förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 om social trygghet.
- ✓ Informera om skillnaderna i tillämpliga taxor och betalningsmetoder enligt direktivet och förordningarna.
- ✓ Informera patientorganisationerna om att förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 om social trygghet har prioritet när villkoren för beviljande av förhandstillstånd enligt förordningarnas bestämmelser är uppfyllda, om inte patienten uttryckligen begär att få omfattas av direktiv 2011/24/EU.

## ② Bredare utbud av hälso- och sjukvård

- ✓ Informera utländska patientorganisationer om tillgänglig hälso- och sjukvård i ditt land. Informera dessutom lokala patientorganisationer om tillgänglig hälso- och sjukvård i andra EU\*-/EES\*-länder. Samla in denna information från den nationella kontaktpunkten i det berörda landet.
- ✓ Informera patientorganisationerna om att patienterna kan ansöka om förhandstillstånd\* enligt förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009\* om social trygghet för vård som inte omfattas av socialförsäkringssystemet i patientens hemland\*, men däremot ingår i sjukvårdsförmånerna enligt vårdlandets\* lagstiftning om social trygghet\*.

Informera patientorganisationerna om att när förordningarna om social trygghet eller direktiv 2011/24/EG föreskriver att en viss typ av vård ska omfattas av sjukvårdsförmånerna enligt socialförsäkringssystemet i patientens hemland\* (*t.ex. skyldigheten att bevilja förhandstillstånd*

*utan onödiga dröjsmål*), betyder inte detta att vården utomlands måste vara exakt densamma. Så länge vården i sig omfattas har patienten rätt att få likvärdig vård utomlands, även om vården ges med nya tekniker eller metoder eller enligt alternativa förfaranden. Sådana tekniker bör dock baseras på utvecklingsstadium och vetenskapens uppfattningar på internationell nivå. Vården måste dessutom anses vara sedvanlig mot bakgrund av vetenskapens utvecklingsstadium nationellt och internationellt (se domen i mål C-157/99, Smits och Peerbooms).

- ✓ Informera patientorganisationerna om att försäkringsmedlemsstaten får besluta att ersätta andra relaterade kostnader, såsom boende- och resekostnader, eller extra kostnader som personer med funktionshinder kan åsamkas, i enlighet med artikel 7.4 i direktiv 2011/24/EU.
- ✓ Informera patientorganisationerna om att enligt direktiv 2011/24/EU uppmuntras dessutom samarbete mellan länderna (till exempel genom inrättandet av europeiska referensnätverk\* och e-hälsa). Syftet är att ge patienter som behöver specialiserad vård eller lider av en sällsynt sjukdom möjligheter att välja mellan ett bredare utbud av vårdgivare och lättare få tillgång till alternativ eller specialiserad vård utomlands.

### ③ Söka vård utomlands

- ✓ Lämna information om väntelistor.
- ✓ Informera patientorganisationerna om att det eventuellt kan behövas en remiss från en allmänläkare\* i samband med specialiserad vård.
- ✓ Informera om eventuella begränsningar gällande sjukhusvård för utländska patienter.
- ✓ Informera om tillgänglighet på sjukhus i ditt land.

### ④ Det är viktigt att patienterna är väl förberedda

- ✓ Förklara för patientorganisationerna att det är viktigt att patienterna är väl informerade och väl förberedda innan de söker vård utomlands:

#### **Innan patienterna bestämmer sig för att söka gränsöverskridande hälso- och sjukvård:**

- *Innan patienter reser utomlands för att söka vård är det viktigt att de informerar sig om sina rättigheter till gränsöverskridande hälso- och sjukvård\* både enligt förordningarna om social trygghet\* och direktiv 2011/24/EU\*.*

- *Patienterna måste vara väl medvetna om de ekonomiska konsekvenserna och villkoren för att få ersättning för kostnaderna.*
- *De måste också känna till kostnaderna för vård som de måste betala privat och därför bära själva.*
- *Patienterna ska informeras om att de ofta behöver ett förhandstillstånd\* från det nationella hälso- och sjukvårdssystemet\*/den nationella sjukförsäkringsgivaren\*.*
- *Om patienter reser utomlands utan en giltig europeisk S2-blankett\* som har utfärdats av deras nationella hälso- och sjukvårdssystem/nationella sjukförsäkringsgivare måste de vara medvetna om att de måste betala för vården privat. Patienterna kan inte ansöka om ersättning i efterhand förrän de har kommit hem igen.*
- *Patienterna måste informera sig om den vård de vill få och om den vårdgivare eller det sjukhus som de vill vända sig till.*
- *De måste också ta reda på om de behöver en remiss från en allmänläkare\*.*
- *Patienterna måste informeras om att det är viktigt att ha en privat reseförsäkring eller en kompletterande sjukförsäkring.*

### **Innan patienterna reser utomlands för att få vård:**

- *Patienterna måste vara väl insatta i sin rätt till informerat samtycke.*
- *Patienterna måste dessutom vara medvetna om att det är viktigt att ordna med överföring av patientjournalen till vårdgivaren utomlands och att de även kan behöva ordna med översättning av journalen.*
- *Det är viktigt att patienterna är medvetna om att de eventuellt kan behöva ordna med tolkning själva om de inte talar samma språk som vårdgivaren eller sjukvårdspersonalen utomlands.*
- *Patienterna måste informeras om att det är viktigt att ordna med uppföljande vård vid hemkomsten för att säkerställa fortsatt behandling.*

### **Under vården utomlands:**

- *Patienterna måste informeras om att det är viktigt att vårdgivaren utomlands dokumenterar relevanta uppgifter i journalen, antingen skriftligt eller elektroniskt.*
- *Det är även viktigt att de samlar in och sparar alla dokument som de senare måste lämna in till det nationella hälso- och sjukvårdssystemet\*/den nationella sjukförsäkringsgivaren\* för att få ersättning. I vissa fall måste patienterna själva ordna med översättning av sådana dokument.*

### **Efter vården utomlands:**

- *Det är viktigt att patienterna vet att de har rätt till likvärdiga vårdpriser som inhemska patienter.*
- *De måste även vara medvetna om att det är viktigt att de informerar den behandlande vårdgivaren om de har för avsikt att hämta ut eventuella recept som vårdgivaren har skrivit ut i hemlandet.*
- *Patienterna måste informeras om att det är viktigt att de ordnar med överföring av journalen som dokumenterats av den behandlande vårdgivaren utomlands till vårdgivaren i hemlandet.*

## ⑤ De europeiska referensnätverken

- ✓ Informera patientorganisationerna om att det finns europeiska referensnätverk\*.

## ⑥ Patientorganisationer

- ✓ Informera patientorganisationerna om det europeiska patientforumet och vad det gör.
- ✓ Det är viktigt att patientorganisationerna är medvetna om möjligheten att kontakta en nationell kontaktpunkt i ett annat EU\*/EES\*-land för att få reda på mer om patientorganisationer i det landet.

## ⑦ Patienträttigheter

- ✓ Informera patientorganisationerna om patienters rättigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård\* enligt direktiv 2011/24/EU\*.  
*Informationen bör omfatta följande:*
  - Rätten att få information både från den nationella kontaktpunkten\* i patientens hemland\* och i vårdlandet\*.
  - Rätten till informerat samtycke och att få viss information från vårdgivaren utomlands.
  - Rätten att betala samma avgifter som inhemska patienter.
  - Rätten till skydd av personuppgifter.
  - Rätten att få tillgång till och överföra patientjournaler.
  - Rätten till öppna förfaranden för att inge klagomål och ansöka om prövning.
  - Rätten till tillgänglighet på sjukhus.
- ✓ Informera utländska patientorganisationer om patienträttigheter enligt den nationella lagstiftningen i ditt land. Informera dessutom lokala patientorganisationer om patienträttigheter i andra EU\*/EES\*-länder. Samla in denna information med den nationella kontaktpunkten\* i det berörda landet.

## ⑧ Nationella kontaktpunkter

- ✓ Informera patientorganisationerna om att det finns nationella kontaktpunkter\* och om vad de gör.
- ✓ Gör åtskillnad mellan information som den nationella kontaktpunkten i patientens hemland\* eller försäkringsmedlemsstat\* ska ge och information som ska ges av den nationella kontaktpunkten i vårdlandet\*.



